

Неорганічна хімія

Роман Гладисhevський

кафедра неорганічної хімії

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

Тема 11.

**Дисперсні системи.
Розчини. Їхній склад.**

Le Châtelier's Principle

Changes to a system at equilibrium will result in predictable and opposing changes to achieve a new equilibrium state.

Concentration

Reactant
Concentration
Increases

Product formation
is favoured

Pressure

Pressure
Increases

Side with fewer gas
molecules is favoured

Temperature

Temperature
Increases

Endothermic
reaction is favoured

Product
Concentration
Increases

Reactant formation
is favoured

Pressure
Decreases

Side with more gas
molecules is favoured

Temperature
Decreases

Exothermic
reaction is favoured

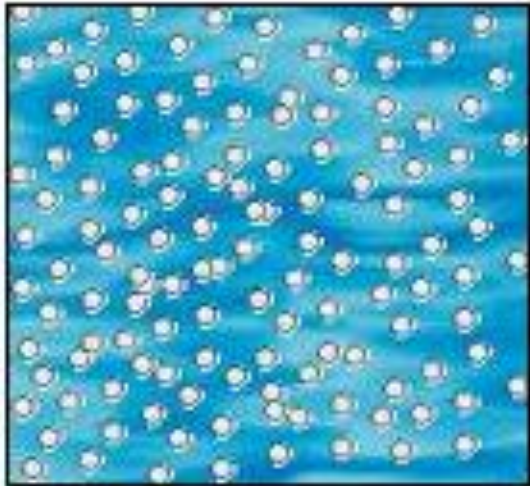
Дисперсні системи

Дисперсні системи – системи, в яких одна із речовин (дисперсна фаза) у вигляді дуже дрібних частинок ($< 2 \cdot 10^3$ нм) рівномірно розподілена в об'ємі іншої (дисперсійне середовище).

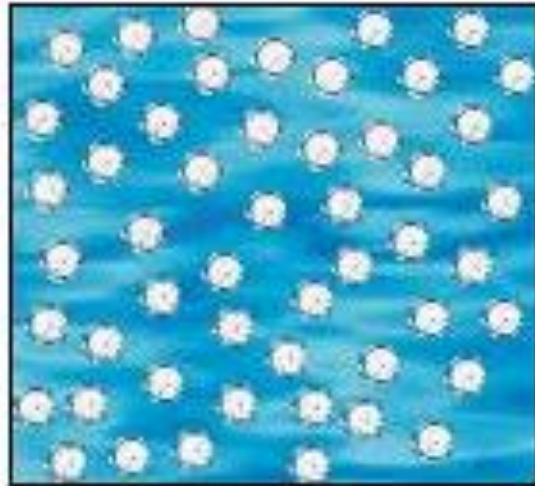
$$1 \text{ нм} = 10^{-9} \text{ м}, 1 \text{ \AA} (\text{\AA}ngstr\ddot{o}m) = 10^{-10} \text{ м}$$

Класифікація дисперсних систем (фактор дисперсності $D = S/V$)

Дисперсна система	Розмір частинок дисперсної фази (r)
Завись (гетерогенна)	> 100 нм ($D < 0,03 \text{ нм}^{-1}$)
Колоїдний розчин (гетерогенна)	$100\text{-}1$ нм ($0,03 \leq D \leq 3 \text{ нм}^{-1}$)
Істинний розчин (гомогенна)	$1\text{-}0,01$ нм ($3 < D < 30 \text{ нм}^{-1}$)

True solution

Colloidal solution

Suspensions

Приклади дисперсних систем

		Дисперсна фаза		
		Газ	Рідина	Тверда речовина
Д И С П Е Р С І Й Н Е С Е Р Е Д О В И Щ Е	Газ	Повітря	Тумани, аерозолі, хмари, пара	Пил, дим
	Рідина	Піни, креми, газована вода	Емульсії, розчини	Золі, гелі, суспензії, пасти
	Тверда речовина	Пористі матеріали, акумулятори водню	Вологі ґрунти	Гірські породи, сплави, композитні матеріали

Розчини

Розчини – гомогенні термодинамічно стійкі рівноважні системи змінного складу з двох і більше компонентів.

Розчинник – компонент, що кількісно переважає та зберігає свій агрегатний стан при утворенні розчину; розчинені речовини – інші компоненти.

Газові розчини – фізичні суміші, в яких кожний компонент виявляє індивідуальні фізичні та хімічні властивості.

Рідкі розчини – розчинені газуваті, рідкі або тверді речовини в рідкому розчиннику.

Водні

Неводні

Електроліти

Неелектроліти

Кислоти

Основи

Солі

Розведені

Концентровані

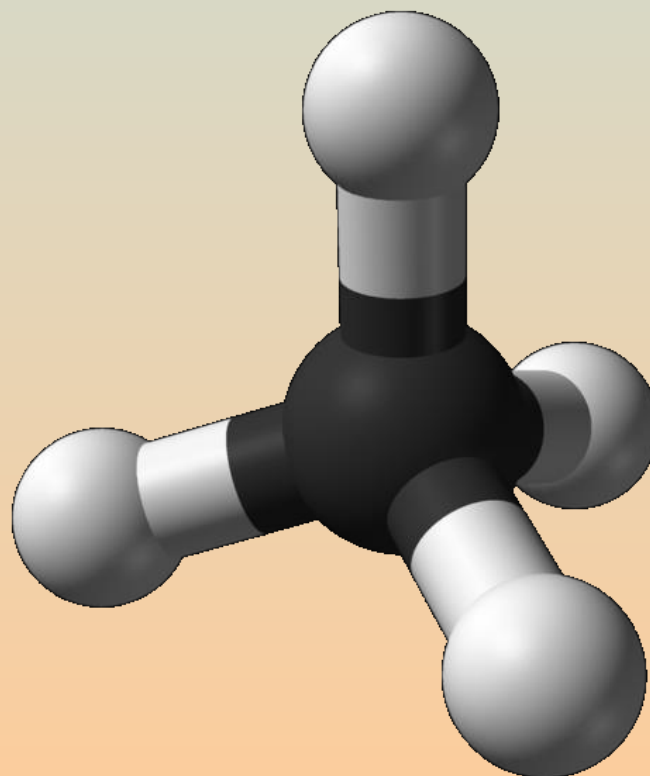
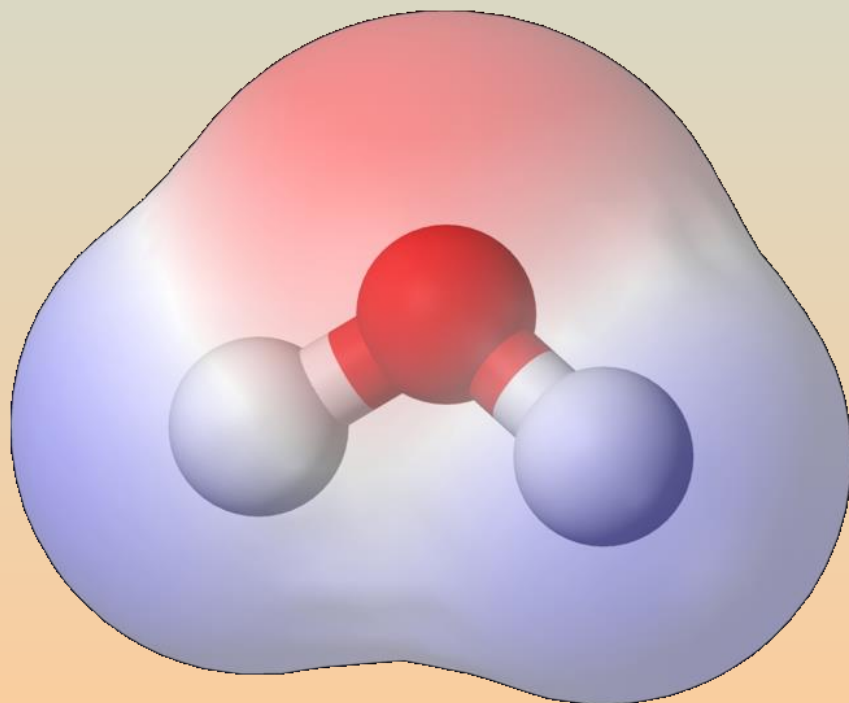
Ненасичені

Насичені

Пересичені

Полярні розчинники – рідини з великою діелектричною проникністю ($\epsilon > 10$), дипольним моментом і присутніми функціональними групами.

Неполярні розчинники – рідини з малим дипольним моментом без активних функціональних груп.

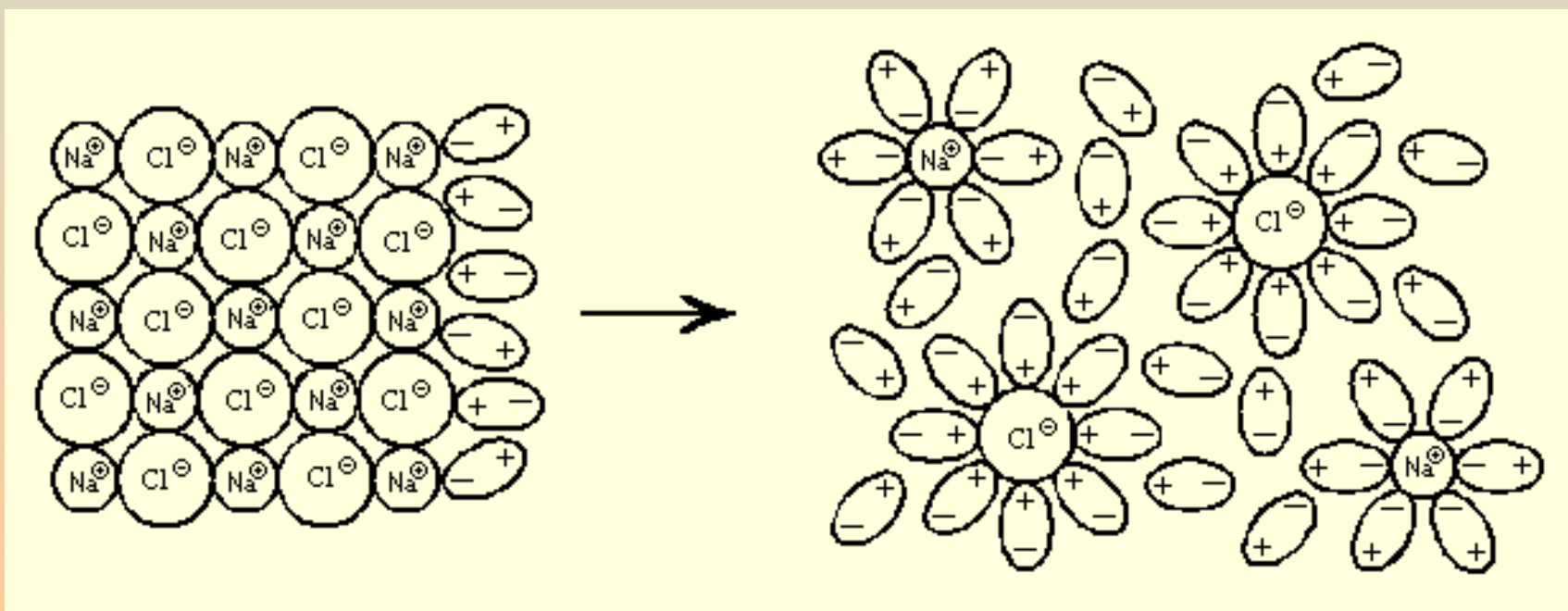
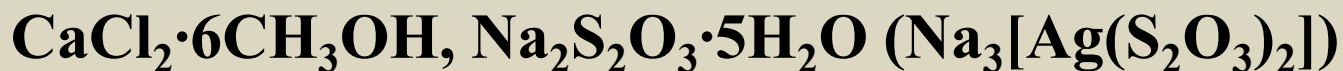

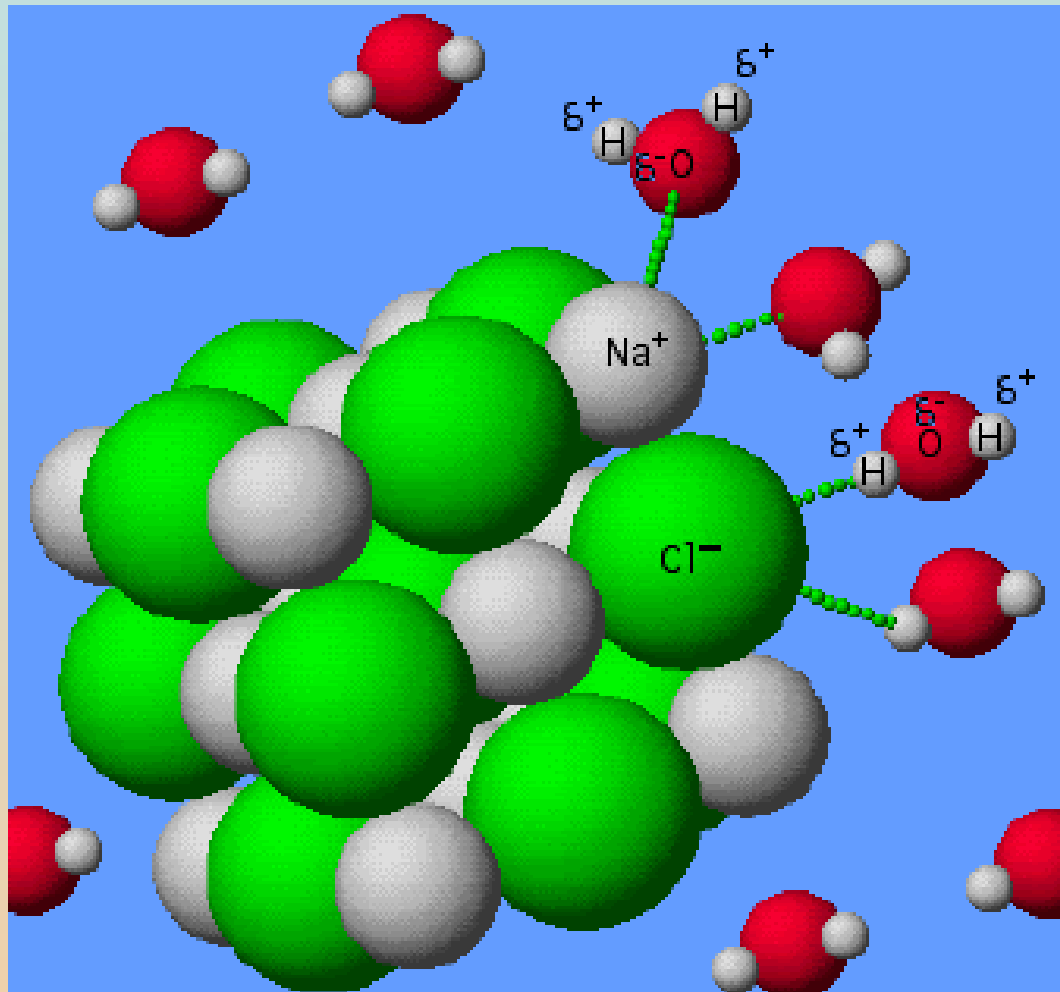
Фізична теорія розчинів (Вант-Гофф, Арреніус, 1884-1887):

Процес розчинення – хаотичний розподіл частинок розчиненої речовини в індиферентному середовищі.

Хімічна теорія розчинів (Менделєєв, 1887): Між компонентами розчину відбувається хімічна взаємодія.

Утворені сполуки називають сольватами (гідратами), а процес їхнього утворення – сольватацією (гідратацією).

Сучасна теорія розчинів (Каблуков, Кістяківський) є поєднанням фізичної та хімічної теорій розчинів.

Тверді розчини – однорідні кристалічні або аморфні тверді речовини змінного складу з двох і більше компонентів.

Заміщення

Включення

Віднімання

Обмежені

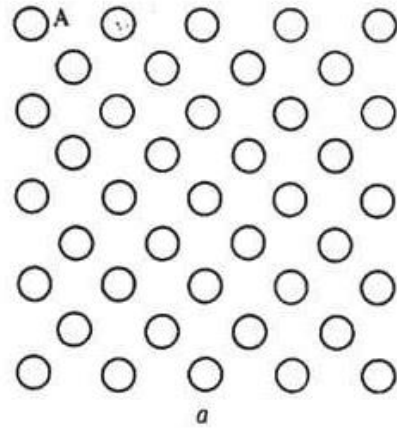
Необмежені

Впорядковані

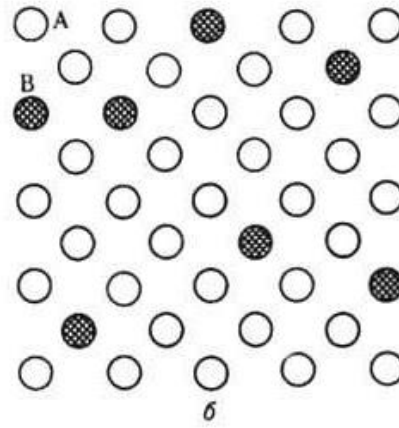
Невпорядковані

проміле 1 ‰ = 0,1 %

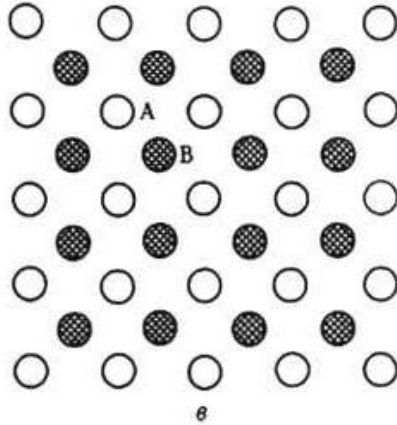
A

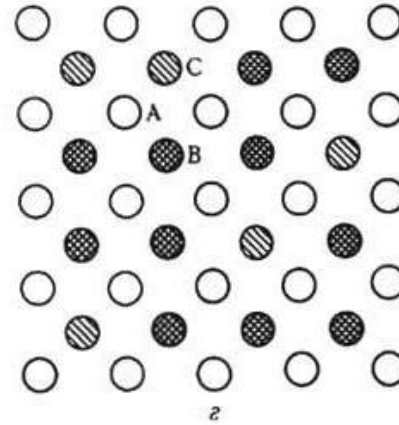
$A_{1-x}B_x$

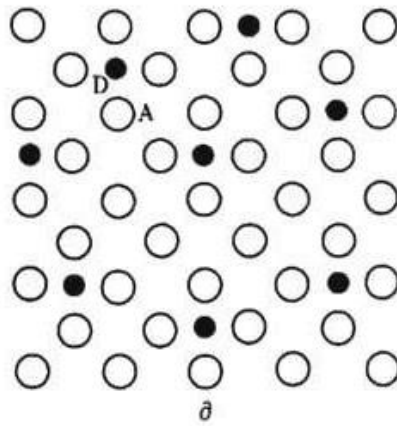
AB

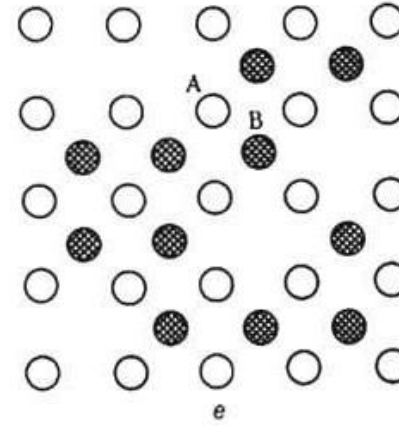
$A(B,C)$

AD_x

AB_{1-x}

Система проб

Загальноприйнятими вважається такі проби золотих ювелірних сплавів:

375 проба (+Ag, Cu) – колір від жовтого до червоного;

500 проба (+Ag, Cu) – колір залежить від вмісту срібла;

585 проба (+Ag, Cu, Pd, Ni) – застосовується для виготовлення ювелірних прикрас;

750 проба (+Ag, Pt, Cu, Pd, Ni) – колір від зеленого через яскраво-жовтий до рожевого і червоного;

958 проба – ненасиченість кольору.

999 проба – чисте золото.